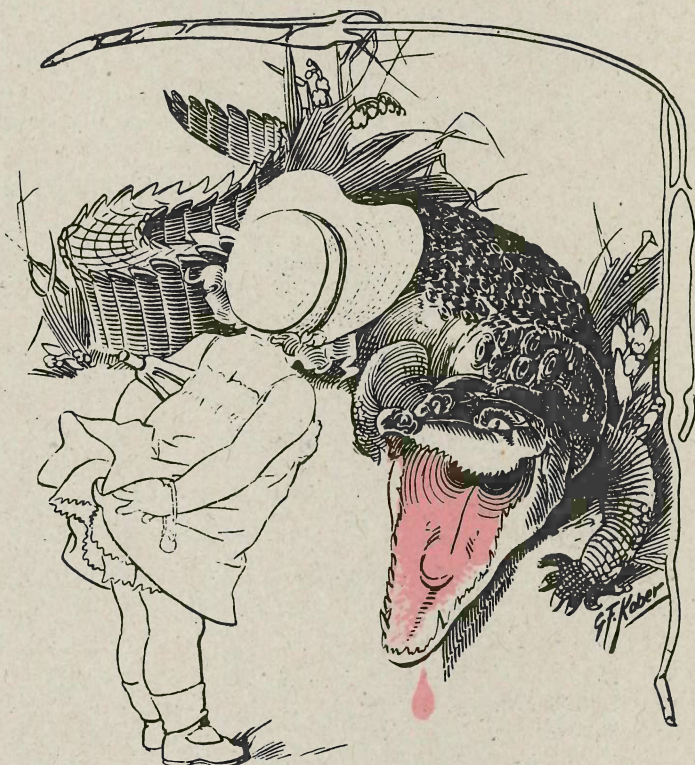

UTGITT AV SENTER FOR KVINNEFORSKNING, UNIVERSITETET I OSLO

Sentret igår, idag och i framtiden

Mitt i pågående verksamhet och i starten på vårt nya aktionsforskningsprojekt "Förståelser av kön", är det dags att utvärdera Sentret och lägga fram planer och förslag på dess framtida form och innehåll. Sentrets prövoperiod löper visserligen inte ut förrän december 1990 men redan i höst måste vi, på grund av budgettekniska skäl, ha sagt ifrån hur vi vill ha det framöver och få universitetsledningens svar härpå.

En viss evaluering av verksamheten gör vi fortlöpande; vi ser vilken typ av seminarier och vilka övriga tillbud som samlar deltagare och från vilka fag och miljöer dessa kommer ifrån. Och vi får synpunkter, ris och ros, från Sentrets besökare och brukare. Med detta som en viktig bas formar och omformar vi kontinuerligt vår verksamhet. Men de större frågorna, t.ex. om Sentrets form och verksamhet förhindrar eller påskyndar en integration av kvinnoforskning och könsperspektiv i forskning och undervisning i fagen på universitetet, försvinner i våra dagliga strävanden. Och det är den typ av frågor vi måste ta fatt i när vi nu lägger planer för Sentrets framtid. Med följande reflexioner och synpunkter vill vi inbjuda till debatt - en inbjudan som också följs upp med ett öppet semi-

nar till hösten, där vår utredning och våra förslag läggs fram för diskussion.

Senter ja - men vad slags Senter?

Att Sentrets evenemang är välbesökta är inte det enda eller ens det viktigaste argumentet för att Sentret bör finnas även på 90-talet. Det är istället det faktum att det är det enda ställe där kvinnoforskare från olika fag träffas kontinuerligt över gemensamma teman till en tvärvetenskaplig dialog. Och inte bara det, det är också en mötesplats för forskare och intresserade som kommer utifrån universitetet. Fruktbare kontakter mellan universitet och övriga forskningsmiljöer knyts härmed.

Sentret är inte bara en tvärvetenskaplig mötesplats utan också en tvärvetenskaplig arbetsplats för ca. 8-10 kvinnoforskare. Att man kan sitta i en dylik miljö kortare eller längre perioder framhålls som ytterst värdefullt av våra inneboere. Och att huset alltid är fullt av kvinnoforskare gör det till en stimulerande miljö för våra besökare. Utan hjälp av inneboere hade vi inte heller kunnat driva en så omfattande och varierande verksamhet.

Men om vi nu tycker att erfarenheten talar för ett tvärvetenskapligt Senter som mötesplats och arbetsplats även i framtiden, så infinner sig frågan;

Forts. neste side

Vilka fag ska omfattas?

Hitills har Sentret haft alla fagen på sitt program men har med sin verksamhet huvudsakligen riktat sig till humanister, samhällsvetare, teologer och jurister. Naturvetare och medicinare har vi ej gjort så mycket tillsammans med och för. Vi har helt enkelt inte haft kapacitet. Då Sekretariatet för Kvinneforskning prioriterat dessa fagområden, som vi dessutom inte har faglig kompetens i, så har vi nedprioriterat dem. Ska ett framtida Senter täcka alla fagområden så måste dess personal och fagliga sammansättning utökas. Göres ej det, så måste vissa fag prioriteras på andras bekostnad. En forskningsledare, en administrativ ledare samt kontorshjälp (det är allt vi har idag) är inte mer än tre människor, om än kvinnor drivna av ett brinnande engagement. Så frågan er: *Bör vi fortsätta vår nuvarande fagliga inriktning ifall vi inte får mer resurser?*

Vi vill argumentera för det. Mot uppfattningen att kvinnoforskningen inom de nämnda fagområdena är så stark att den borde klara sig på egen hand och att det istället gäller att få igång den på fagområden där den varit svag eller obefintlig, vill vi framhålla följande: Det är riktigt att det sker mycket kvinnoforskning inom dessa områden men den sker utanför universitetet. Då 70-talets aktiva kvinnoforskare ej fick tjänster, lämnade de universitetet och med dem försvann kvinnoperspektivet i fagen. Då få lärare tar upp det i undervisningen eller till examen, hjälper det lite om det står uppsatt som pensum eller erbjuds som kurs. I flera fall har dock även kurser och pensum med detta perspektiv plockats bort. De ytterst få kvinnoforskare som har fasta tjänster kan inte ensamma upprätthålla ställningarna. Och gör vi inget nu får dagens och morgondagens studenter inte del av den kunskaps-utveckling vi utvecklat inom dessa fagområden, som om kvinnoforskningen inte fanns, och vi rekryterar inte heller några nya kvinnoforskare. Mot denna bakgrund framstår det som minst lika viktigt att försöka rädda spillrorna av det som en gång var och blåsa liv under kvinnoforskningsglöden som att få igång den på områden där denna eld ännu inte flammade.

Integration och separation

Situationen på universitetet, såsom den här beskrivits, talar också för en fortsatt "separatistisk" linje, dvs. att Sentret bör fortsätta att bestå. Det behövs ett kraftfält utanför och bortom instituterna där universitetskvinnorna kan hämta kraft för kampen på hemmaplan. Och att det är viktigt att det finns en instans utanför som kan vara behjälplig i denna kamp har vår s.k. "spjutspetsverksamhet" (hitills utförd på litteraturvetenskap och sociologi) visat på. Sentret kan och bör fortsatt användas för att pressa på att könsperspektivet tas upp i undervisning och forskning på alla nivåer. Separationen är med andra ord en utav *förutsättningarna för kvinnoperspektivets integration i fagen*.

Kompetansgivande kurs?

Bör Sentret mot denna bakgrund också utveckla samt ge kompetensgivande kurser både på grundfags- och forskarnivå? Det ligger nära till hands att tänka sig att Sentret i framtiden ska ansvara för semesterämnena "Kjønn og samfunn" och "Kjønn og kultur". Eftersom dessa kurser täcker "allt" skulle de kunna vara basen för Sentrets seminarieverksamhet, på vilka fördjupningsseminarier också kan organiseras. Genom fördjupningsseminarier

skulle studenterna på semesterämnena få ett extra erbjudande samtidigt som Sentrets verksamhet koncentrerades fagligt sett. En del av dylika fördjupningsseminarier skulle också kunna ges i form av forskarkurser. Ideellt sett borde också en dylik uppläggning kunna leda till att kursernas innehåll ständigt förnyas, blir "up to date" och följer kunskapsutvecklingen inom kvinnoforskningen.

Bestämmer vi oss för detta, behövs det *lärarkrafter* till Sentret. Ett sätt vore att försöka få till en ordning så att universitetsanställda kvinnoforskare kan förlägga en del av sin undervisningsplikt till Sentret. Detta är en modell man använder sig av bl.a. på kvinnoforskningscentra i Danmark. Förutom att det skulle bli ett ytterst värdefullt fagligt tillskott till Sentret som skulle påverka hela dess verksamhet, skulle det kunna bli ett tillskott även för instituterna. Visserligen tappas de på ett par timmar men i gengäld får de faglig förnyelse och utökade fagliga kontakter via sina utlånade kvinnoforskare.

Senter för könsforskning?

Nog skulle vi också kunna tänka oss fler hela tjänster förlagda till Sentret och det bör vi väl också försöka få till även om det i dessa åtstramningens tidevarv framstår som lite sannolikt

att få gehör för. Apropå gehör måste vi väl också ta ställning till om det fortfarande ska heta Senter for Kvinneforskning. Kvinneforskningen är idag mer än forskning om, av och för kvinnor. Samtidigt låter Senter for kønsforskning minst sagt märkligt. Och innebär inte övergiva-

andet av kvinneforskningsbegreppet att kvinnor osynliggjøres, igen?

Dessa är några av de stora och små frågor vi ska ta ställning till och som blir avgörande för Sentrets framtida utformning. Frågor som vi hoppas vi ska vara flera om att besvara.

Karin Widerberg

Sentrets verksamhet

Våren som var...

Så gott som varje vecka har vi haft något evenemang på Sentret. Utländska kvinneforskare som Mary Gergen (psykolog), Joan Scott (historiker), Joan Acker (sociolog), Carole Pateman (statsvetare) och Rosa Libertell (radioaktivitetsforskare) har fyllt vårt seminarierum till bristningsgränsen med intresserade åhörare från många fag och miljöer. Denna fläkt från utlandet är det viktigt att kvinneforskare över fag- och institutts gränser får och här fungerar verkligen Sentret som en möteplats för tvärvetenskapligt utbyte och dialog. Men det är inte bara utländska kvinneforskare som samlar "massorna". Lika välbesökta har vårt och "Kristeva seminar", våra månatliga "Kvinnopolitiska nyckeltexter och

"Filmkvällar" varit. Och till vårens så kallade redskapskurs i "Presentationsteknik" sökte fler än vad vi kunde ta in. Huset används även för andra evenemang än våra egna. Sålunda har grupper av kvinnliga jurister, naturvetare och humanister lånat det för kurser och möten. Så nog sjuder det av liv i det lilla huset på Ullevålsveien.

Sentrets verksamhet försiggår dock inte bara i huset, även på Blindern är vi och "härjar". Vi gör en hel mängd forskningspolitiska utspel samt arbetar aktivt med att försöka integrera miljö och kvinnoperspektiv i olika sammanhang. I vår var det vidare sociologens tur att bli satt under lupen, som andra anhalt på vår "spjutspeksverksamhet". Ett sammandrag av vår rapport över vad som hänt där när det gäller kvinnoperspektiv i forskning

och undervisning under de senaste åren, följer i nästa Bulletin.

Som tradition är, dvs. det är en tradition som vi är i färd med att skapa, ordnade vi även i våras ett större forskningspolitiskt möte på Blindern. Vårens tema var den s.k. alternativa forskningsmeldingen "På kvinners vis - med kvinners råd". En annan av våra traditioner som fortgick under hela våren, var de månatliga "Forskarluncherna" i möterummet vid Frederikke. Kvinneforskare från litteraturvetenskap, medicin, kvinnorätt och informatik berättade om sin forskning och de kvinneforskningsmiljöer som finns vid dessa institutioner.

...Och hösten som kommer

"Filmkvällar", "Kvinnopolitiska nyckeltexter" och "Forskarluncher" är Sentrets "långkörare" och kommer att fortgå under hela hösten. Höstens forsknings- och universitetspolitiska debatt har titeln "Universitetsinstitutt på kvinners villkor" och är ett försök på en både konkret och utopisk uppföljning av vårens debattmöte. Med gemensamma krafter ska vi här försöka teckna konturerna till hur vi vill att ett institutt/arbetsplats ska se ut och fungera. En likartad uppläggning får det seminar med titeln "Sentret på 90-talet" där ett förslag på Sentrets organisation och verksamhet efter provperiodens utgång (dvs. efter 1990) läggs fram för diskussion och synpunkter.

I höst påbörjas också Sentrets aktionsforskningsprojekt "Förståelser av kön", för vilket vi fått pengar från NAVF. Det är ett projekt som går ut på att ge forskarkurser där kunskapsutvecklingen i könsperspektivet under de senaste decennierna belyses i olika fag och fakultetsvis. Och där kunskapsutvecklingen under kursernas gång, både hos lärare och elever, följs upp och nedtecknas. Som forskare på detta projektet har vi till vår stora glädje fått Arnhild Taksdal, tidigare verksam vid Institutt for kriminologi och känd bl.a. för sitt arbete med det ska horekunde-pro-

Forts. neste side

Universitetsinstitutt på kvinners vilkår

I 1985 kom Yngvar Løchen med boken - "Liv og forvitring i vårt samfunn". Han rettet også søkelyset mot universitetens indre liv. Hvorfor skaper ikke en arbeidsplass som gir så mange frie muligheter for den enkelte også ikke en faktisk utfoldelse av skapende evner og innsats som tar denne friheten i bruk? Hvorfor vantrives så mange i systemet - hvorfor blir mange helt uproduktive? Hvorfor bruker så mange sin energi på lite fruktbare forsøk på å oppnå ytre æresbevisninger, mer ressurser uten egentlig noe formål å bruke dem til? I "Universitetsdebatten" i avisene om forsknings (og undervisnings) miljøet ved våre universiteter ble også slike spørsmål berørt.

Kvalitet og kreativitet?

Signalene i Regjeringens siste *forskningsmelding* er at det nå skal satses enda mer på kvalitet - på de "gode" forskningsmiljøer. Men hvordan skal man skape slike gode miljøer? Det er vel snakk om mer enn økonomiske ressurser. Hvordan skape gode, kreative forskningsmiljøer? Dette er viktige spørsmål for oss som arbeider og studerer ved universitene.

I *Hernesutvalgets innstilling* ble

det foreslått noen tiltak. For eksempel at studentene burde gis en sosial forankring, fadderordninger og kurs i studieteknikk. Og at institusjonenes organisasjon og ledelse burde styrkes for å fremme personalets kompetanseutvikling. Men er dette nok?

Kvinneperspektiver

I alle disse sammenhenger har kvinneperspektiver i liten grad vært løftet

fram. "Relasjonsblinde menn i kommunikasjonsfattig miljø" skrev Tone Schou Wetlesen om arbeids- og studiemiljøet på Universitetet i Nytt fra Universitetet i Oslo (7/87). Ved noen institutter flyter kommunikasjonen rikt og livlig, og lærere og viderekomne studenter møtes jevnlig, utveksler ideer og diskuterer. Andre institutter er preget av tilbaketrekning og bare sporadisk avstandskontakt, skriver hun. Hun knytter den siste typen blant annet til mannsdominans i miljøene.

I boken "På kvinners vis, med kvinners råd" berøres dette temaet uten at det knyttes direkte til arbeids- og studiemiljøet på universitetsinstituttene. Senteret forsøkte å sette i gang en diskusjon om dette på et forskningspolitisk debattmøte på Universitetet i Oslo før påske.

Instituttsektoren mer kreativ og kvinnevennlig?

Den norske kvinneforskningen er ansett for å være relativt sterk i internasjonal sammenheng. Samtidig har den hatt sin base i instituttsektoren. Er forsknings- og arbeidsmiljøene "bedre" og mer kvinnevennlige i instituttsektoren enn på universitetene? Har vi noe å hente av ideer her?

SENTRETS VERKSAMHET -

Forts. fra side 3

jektet. Hon blir rett efterlängtat tillskott till Sentrets "bekvinning", något som med all säkerhet blir fruktbart inte bara för projektets uppläggning utan för hela Sentrets verksamhet.

Förutom dessa större evenemang kommer vi även i höst att anordna seminarier över olika teman, bl.a. ett om EDB och textanalys, samt inbjuda utländska kvinneforskare på besök i landet. Även en redskapskurs planeras, troligtvis en ny och hett efterlängtat "skrivekurs". Mer om detta samt datum och tider för Sentrets alla evenemang följer i separat utskick i början av hösten.

Karin Widerberg

Møte på Senter for kvinneforskning

Disse spørsmålene har vi tenkt å ta opp på en halv dags "idedugnad" på Senteret til høsten - foreløpig er datoen satt til mandag 20. november. Kvinner med erfaring fra forskjellige arbeidsplasser i forskningssektoren er invitert til å holde korte innledninger. Dessuten vil forskere som arbeider med prosjektet "Sykehus på kvinners vilkår" ved Arbeidsforskningsinstituttet komme, andre er også velkomne til å være med. Nærmere opplysninger blir sendt ut i september.

Hva gjør vi ellers på Senteret?

Ved Senteret prøver vi å arbeide med disse spørsmålene til daglig. Vi er riktig nok ikke noe "ekte" universitetsinstitutt, men vi er faktisk en arbeidsplass med 12 kvinner som arbeider sammen til daglig. Siden vi er en liten tverrfaglig institusjon med forskere og studenter som arbeider med helt ulike temaer, ligger det for det første spesielt store utfordringer til oss i å prøve å få til et faglig fellesskap med god kommunikasjon internt. Demest er det en minst like stor utfordring i å ha god kontakt med eksterne miljøer både innenfor og utenfor universitetet. Vi legger mye arbeid i å prøve å få til dette.

Helt fra starten i 1986 har vi hatt ukentlige en time lange *husmøter* i tilknytning til en lunch, som alle forventes å delta i. Her diskuterer vi både de ulike praktiske og tekniske sider ved driften av Senteret, og faglige spørsmål av felles interesse. Vi diskuterer både forskningspolitiske emner av betydning for kvinneforskningen, og vi tar opp den enkeltes faglige prosjekt og deltakelse i andre faglige aktiviteter. Etter at forskningsleder hadde vært med på et kurs i forskningsledelse arrangert av NORAS, benyttet vi husmøtet til en interevaluering, der vi gikk gjennom hver enkelts forventninger til seg selv som "Senterbruker", til de andre brukerne, og til daglig leder og forskningsleder i særdeleshet. Vi tok opp både hvordan Senteret fungerte som arbeidsplass og hvordan vi trodde at det fungerte utad. Deretter diskuterte vi hvilke forventninger vi kunne innfri og hvilke som måtte prioriteres ned. En slik forventningsanalyse kan anvendes i alle samarbeidsforhold, alle kan ha bruk for å lære seg slike teknikker. På grunnlag av dette, bestemte vi oss for å bruke tid på husmøtene framover til lære opp hverandre i å dra nytte av dem på ulike områder. I vår har vi tatt for oss hersker- og veiledningsteknikker.

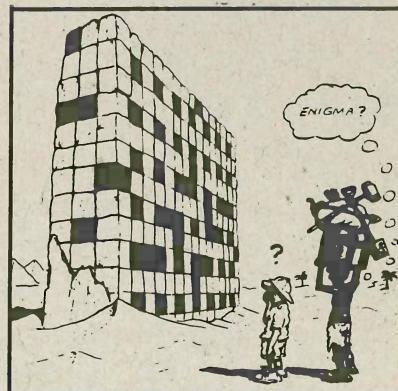
Som et resultat av denne prosessen kom vi også fram til at vi syntes vi burde nyte mer godt av hverandres faglige kompetanse og at vi noe mer systematisk burde invitere fagpersoner fra andre miljøer til oss. Vi innførte derfor et nytt tiltak - en faglig *uformell lunsj på fredager* der hver enkelt av brukerne på Senteret eller inviterte gjester tar opp et faglig tema til diskusjon. Mellom januar og mai hadde vi 14 slike lunsjer der emner av meget ulik karakter er tatt opp. Eksempelvis Virginia Woolfs forfatterskap, antropologisk medisinsk forskningssamarbeid på en geriatrik avdeling og gjennomgang av aktuelle rapporter om kvinneforskning og likestilling.

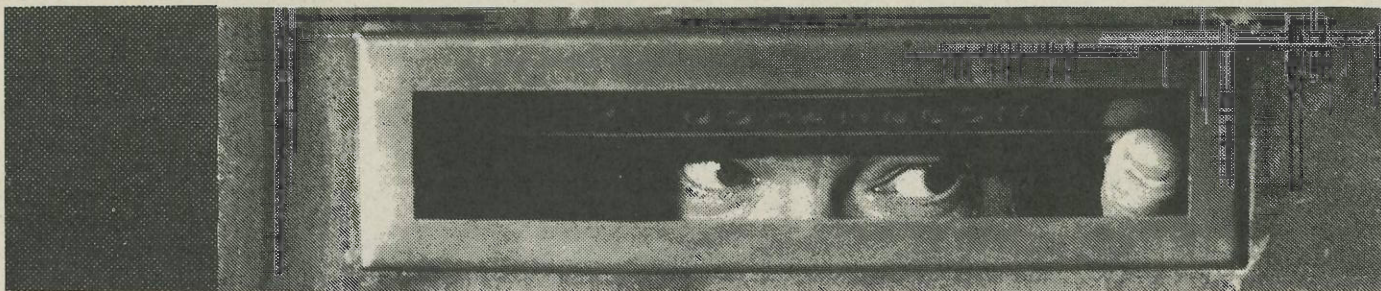
Vårt pause- og lunsjrom er utstyrt med mapper der stoff angående driften av Senteret og faglige spørsmål som daglig leder og forskningsleder arbeider med blir lagt ut. På den måten skulle det være enkelt for brukerne å følge med i Senterets utadrettede aktiviteter selv om de til daglig ikke arbeider aktivt med dem. Brukerne oppfordres til å legge ut ting de arbeider med slik at andre kan bli orientert om det.

Det er kanskje banalt å si det - men vi legger stor vekt på at folk med kontorplass ved Senteret spiser *lunsj* sammen til daglig. Den daglige småpraten er viktig!

Senter for kvinneforskning er kanskje ingen mønsterbedrift for god kommunikasjon mellom forskere og studenter. Men vi tar noen utfordringer alvorlig, og prøver å arbeide med dem både i teori og praksis. Bli med på seminaret 20. november for å diskutere disse spørsmålene videre!

Fride Eeg-Henriksen

Forskningspolitiske refleksjoner

Siden forrige nummer av BULLETIME kom ut har det blitt sagt og skrevet mye som angår kvinner i forskning og kvinneforskningen: Elisabeth Fürsts bok "Kvinner i Akademia" med etterfølgende diskusjon, den såkalte alternative forskningsmeldingen, utlysning av nye forskningsmidler, ny Stortingsmelding om forskning, handlingsplaner for likestilling og virksomhetsplanlegging ved Universitetet.*

Tone Schou Wetlesens kommenterer annet sted i dette nummer av BULLETIME diskusjonen om Fürsts bok. Responsen på boken "På kvinners vis- med kvinners råd"* begynner nå også å komme i skriftlig form.

På kvinners vis

Fire menn og en dansk kvinnelig forsker har omtalt den i Nytt om kvinneforskning (NOK 1/89, utgitt av NAVFs sekretariat for kvinneforskning). I Forskningspolitikk 2/89 har fire kvinnelige fagpersoner kommentert den. NOK 1/89 er forøvrig et temanummer med tittelen *Forskningspolitisk debatt og kvinneforskningens framtid*. Det anbefales herved som sommerlektüre.

Senteret prøver stadig å få i gangen mer aktiv, konstruktiv og levende diskusjon om kvinner og kvinneforskning både innen og utenfor Universitetet. "Brannfakkelfra kvinneforskningen - hva gjør vi på Universitetet?" var tittelen på et forskningspolitisk debattmøte som vi arrangerte i mars. Bakgrunnen for møtet var nettopp utgivelsen av denne boken. Forfatterne ser med kritiske kvinneyne på den forskningspolitiske utviklingen i Norge. Forskning har blitt

prioritert på åttitallet, men i form av markedsretting, statlig økonomisk styring og stordriftsforskning. De nasjonale satsningsområdene er lansert nesten uten debatt. De setter søkelyset på at også for universitetene har markedsretting vært presentert som kongeveien til både institusjonell og faglig fornyelse. Tilløpene til en demokratisk modernisering av forskningen på 70-tallet er glemt. Dette rammer ikke bare kvinneforskningen, men også forskning for andre grupper uten makt. Dessuten faller hensynet til natur og miljø og langsiktige sosiale og kulturelle virkninger ofte ut når forskningen innsnevres til bare å dreie seg om teknologi- og næringsutvikling. *Kvinneforskningen* trekkes fram som et område å dra lærdom av, som kan gi nye impulser, faglig og organisatorisk. Forfatterne trekker fram dens vitalitet, forening av teori og praksis, tverrfaglighet og forsøk med nye organisasjonsformer.

Styrking av teori

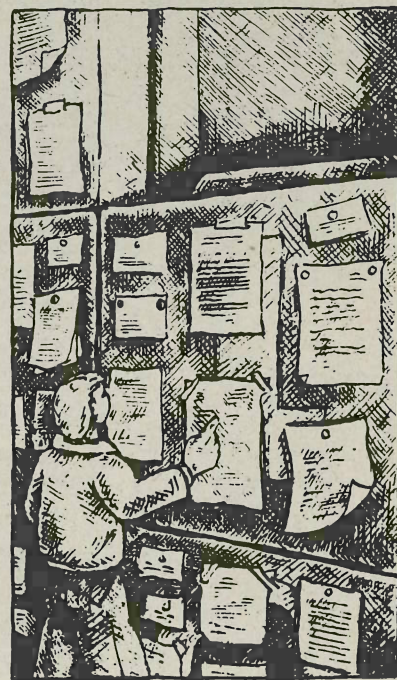
Vi bør ellers nevne at NAVF har vedtatt å styrke utviklingen av teori i norsk kvinneforskning. Både RSF (Rådet for samfunnsvitenskapelig

forskning) og RHF (Rådet for humanistisk forskning) har startet et *forskningsprogram for grunnleggende kvinneforskning* som løper fram til utgangen av 1993. RSF har lyst ut midler for 1989/90 med søknadsfrist 1. august og RHF har lyst ut midler for 1990 med søknadsfrist 15. august 1989.

Ny forskningsmelding

Siden sist har også den nye forskningsmeldingen kommet (St. meld. 28, 1988-89). Vi konstaterer at for første gang i en norsk stortingsmelding om forskning blir styrking av kvinneperspektiver løftet fram som et hovedforslag. Hovedforslagene som tar sikte på økt likestilling i forskning er:

- å vektlegge kvinneperspektivene i forskningen
- å øremerke rekrutteringsstipend og post-doktor-stipend for kvinner

- å kreve at det er minst ett kvinnelig medlem av bedømmelseskomiteen når det er kvinnelige søkere til vitenskapelige stillinger
- å gjøre NAVFs kvinneforskningssekretariat til et permanent organ

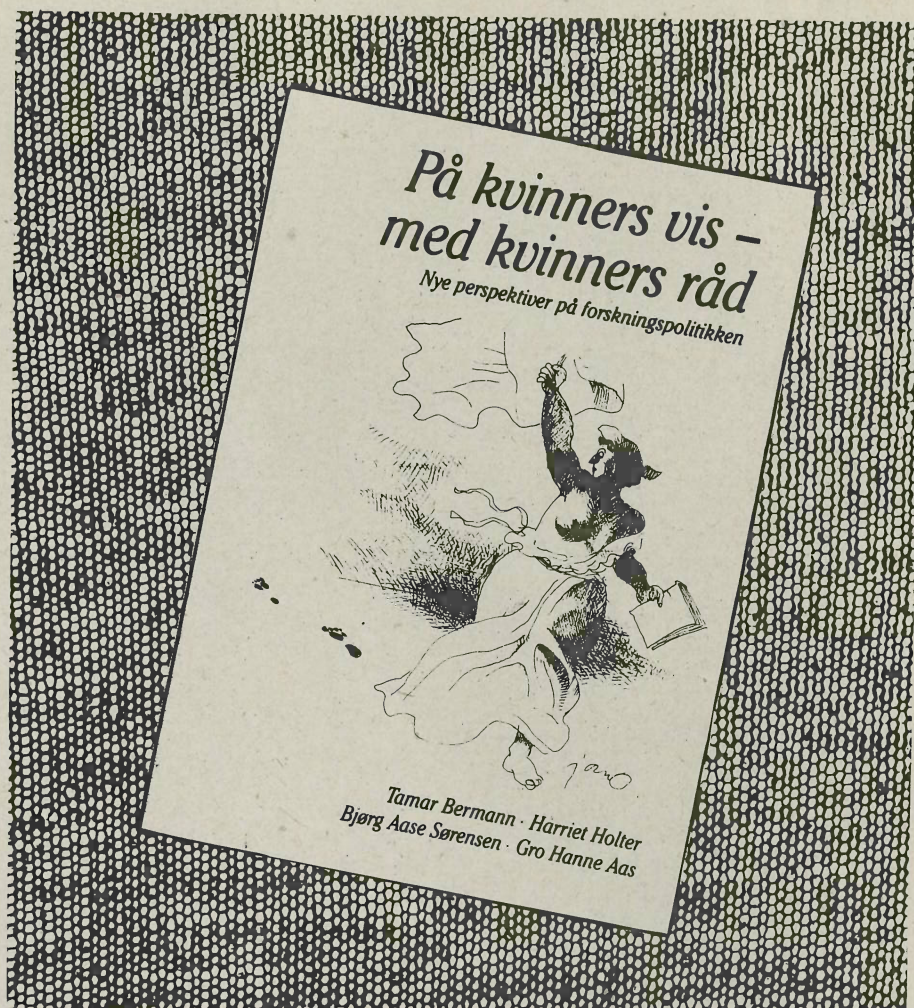
I meldingen vises det til at det er et mål for sentrene for kvinneforskning ved universitetene å sørge for at kvinneforskningen styrkes og at kvinneperspektiver blir bedre integrert ved de etablerte institutter og avdelinger. Her ved Senteret er vi opptatt av at det bør bli en prioritert oppgave for institutter og andre enheter ved universitetene selv å sørge for at det i større grad legges vekt på å bygge inn kvinneperspektiver i undervisning og forskning. For å få til dette må styrking av kvinneperspektivene bli en viktig del av de lokale handlingsplaner for likestilling ved universitetene.

Handlingsplaner

Vi er derfor tilfreds med at universitetene er bedt om å utarbeide slike lokale handlingsplaner for likestilling som skal være forpliktende med konkrete målformuleringer for de nærmeste årene. I denne forbindelsen kan nevnes at Kollegiet i mai vedtok en *handlingsplan for likestilling* ved Universitetet i Oslo. Det arbeides i skrivende stund (Likestillingsutvalget og Personalavdelingen) også med en lokal aksjonsplan for likestilling der tiltakene i handlingsplanen blir ytterligere konkretisert. (Et forslag skal behandles i Likestillingsutvalget 31.5.89). Det foreslås her en rekke konkrete virkemidler som skal sikre integrasjon av kvinneperspektiver både i undervisning og forskning.

Bibliotek

En viktig betingelse for at kvinneperspektiver kan styrkes i forskningen og undervisningen er også en godt fungerende *bibliotekjeneste*. I dag finnes ingen samlet eller systematisert oversikt over tilgjengelig kvinneforskningslitteratur, og slik litteratur kjøpes i for liten grad inn. Senteret mener at universitetenes bibliotekjeneste også bør prioritere å forbedre denne situasjonen. Senteret har utredet disse spørsmålene i vår, og har kommet med noen forslag som skal behandles av vår styringsgruppe

etter at BULLETIME er gått i trykken. Vi kommer tilbake til dette i høstnummeret.

VIP uten kvinneperspektiv?

Debatten om det nye systemet for målstyring ved universitetene, *virksomhetsplanleggingen*, som nå er under innføring har vært livlig i vår. Vi skal ikke her komme med noen innlegg i debatten om hvorvidt dette er et styringssystem som passer for universitetet. Å klargjøre noen målsettinger for en virksomhet, forsøke å arbeide for å realisere dem, og siden vurdere i hvor stor grad man har greid det, er det vanskelig å være motstander av. Ikke minst ville en tydeliggjøring av målsettinger ved hver enkelt enhet på Universitetet, kunne gjøre det lettere å få til aktivt arbeide for likestilling og kvinneforskning, mener nå vi. Men på oss virker det skremmende at virksomhetsplanleggingen ved Universitetet i Oslo innføres med en slik hurtigtogsfart som det nå legges opp til, uten rimelig tid til behandling og diskusjon ved

grunnenhetene. Våre innspill om likestilling og kvinneforskning har også hittil blitt ignorert.

Til slutt: Senteret prøver å følge med i ansettelsessaker særlig der kvinneforskere er søkere. I 1988 var Anne Wichstrøm blant søkerne til en amanuensis-stilling ved Institutt for kunsthistorie, Universitetet i Oslo. Likestillingsutvalget og Senteret etterlyste bruken av kjønnskvoeringsregelen. Senteret etterlyste dessuten en mer fyldig vurdering av hennes kvinneforskningskompetanse. Innstillingen ble sendt tilbake to ganger til bedømmelseskomiteen. Anne Wichstrøm fikk likevel ikke stillingen.

Fride Eeg-Henriksen

*Litteraturen kan kjøpes i universitetsbokhandlene eller i NAVFs sekretariat for kvinneforskning:

Tamar Bermann, Harriet Holter, Bjørg Aase Sørensen, Gro Hanne Aas: *På kvinners vis - med kvinners råd* kr. 85,-.

Elisabeth Fürst: *Kvinner i Akademia - inntrengere i en mannskultur?* kr. 80,-.

Kvinner i Akademia

En kommentar til debatten

Elisabeth Fürsts bok om kvinners sjanser for å bli ansatt i vitenskapelige stillinger ved universiteter og høyskoler kom ut på nyåret i fjor. I juli startet en debatt som har bølget fram og tilbake i snart ett år, og flere innlegg venter på publisering i Tidsskrift for samfunnsforskning og i Sosiologisk årbok.

Bedømmelser og innstillinger av søkere til vitenskapelige stillinger innebærer at det blir foretatt vurderinger og truffet beslutninger om

søkernes faglige kvalifikasjoner. Slike beslutninger kan man forske i både kvantitativt og kvalitativt med sikte på å finne ut hva det er som kjennetegner beslutningene og de prosesser som leder fram til dem. Uansett sterke eller svake sider ved bedømmelsessystemet er denne type forskning vitenskapssosiologisk meget interessant fordi det kan gi oss bedre kunnskap og forståelse om universitetenes oppbygging og virkemåte. Forskning om bedømmelsessystemet kan innebære at man finner indikatorer på skjevheter, usaklig forskjellsbehandling eller diskriminering. Men endelige bevis er det ikke mulig å fremskaffe ved hjelp av samfunnsvitenskapelige metoder alene da man i så fall måtte overprøve de sakkyndiges vurderinger med nye sakkyndige komiteer osv.

Først gjør klart rede for mulighetene og begrensningene i sitt materiale. Av de forenklete forutsetninger hun har gjort og som hun er blitt kritisert for kan det være grunn til å nevne valget mellom følgende alternativer:

- Menn er bedre kvalifisert enn kvinner
- Kvinner er bedre kvalifisert enn menn pga. sterkere seleksjon
- Kvinner og menn er sammenlignbare mht. kvalifikasjoner

At Først valgte den siste og etter mitt skjønn en meget rimelig forutsetning har falt matematikeren Karl Egil Aubert tungt for brystet. Og han argumenterer samfunnsfaglig: Kvinner blir ikke stimulert i mannsdominert miljø i samme grad som de mannlige kollegene, ergo må de være dårligere kvalifisert. (Dessuten har de dårligere muligheter for å kvalifisere seg om de er unge og tiltrekkende idet mannlige kolleger vil forstyrre dem med sin oppmerksomhet. Argument fremsatt på seminar i vitenskapsteori).

En annen innvending som er fremsatt med større tyngde er at Førsts kvantitative analyse er misvisende fordi hun har inkludert innstillinger hvor det kun har vært mannlige søkere. Denne type saker er imidlertid ikke uten interesse da systemet kan virke selektivt allerede gjennom utlysningene. Disse kan være skredersydd for en bestemt mannlig søker som instituttledelsen ønsker å sikre seg.

Debatten illustrerer et velkjent poeng at i samfunnsvitenskapelige arbeider - som antakelig i humanistiske og naturvitenskapelige - vil det kunne reises innvendinger mot metodologiske forutsetninger og avveininger. Det er selvfølgelig vel og bra, men det fører til avsporing når det fremstilles som hele arbeidet står og faller med tvil og uenighet om denne type vurderinger. De vurderinger som fører til at en søker blir foretrukket fremfor en annen er først og fremst kvalitative. Ut fra denne kjennsgjerning hadde prosjektlederen foretrukket en hovedsaklig kvalitativ undersøkelse basert på analyse av bedømmelseskomiteers innstillinger. Oppdragsgiver ville imidlertid ikke godkjenne det, men stilte krav om et beydelig kvantitativt innslag i prosjektet. Nå synes det som denne metodologiske preferansen virker som en beskyttelse. Kritikken av bedømmelsessystemet avvises fordi man ikke er fornøyd med den metoden som har vært anvendt. Og her er det så mye og ta fatt i at det ikke er nødvendig å ta inn over seg resultatene av den kvalitative analysen. Dessuten er det blitt innvendt mot denne delen at Først har omskrevet søkernes personlige kjennetegn slik at det blir umulig å kontrollere hennes tolkninger. Det blir vanskelig å ta

en debatt alvorlig når oppfyllelsen av elementære forskningsetiske krav blir brukt mot forfatterens og hennes arbeid.

Debatten om Fürsts bok så langt har vist en betydelig vilje særlig blant mannlige ansatte til å forsvare hovednerven i Akademia, nemlig bedømmelsessystemet. Det er på tide at vi får en debatt med større åpenhet om de kriterier som anvendes og de tendenser til forskjellsbehandling som måtte forekomme. Skal Universitetes handlingsplan for likestilling oppfylles, blir det nettopp viktig å systematisere kunnskap om bedømmelsessystemets intensjoner og realiteter.

Tone Schou Wetlesen

Undervisning med kvinneperspektiv ved resten av Universitetet i Oslo

Kjønn og kultur, Kjønn og samfunn

Ved Universitetet i Oslo finnes det to tverrfaglige kvinnefaglige studietilbud som begge er lagt opp som semesteremner. Kurset *Kjønn og kultur* har nå vært holdt i flere år ved HF-fakultetet hvert høstsemester med gledelig oppslutning fra studentene. Det utgjør et viktig og nødvendig faglig supplement både til examen philosophicum og til den øvrige undervisningen ved de ulike HF-fagene. Opplegget er koordinert med det samfunnsvitenskapelige kurset *Kjønn og samfunn* ved SV-fakultetet som går hvert vårsemester. Første kull ble uteksaminert våren 1988. Det er mulig å ta de to kursene rett etter hverandre i tid. For eksempel vil de som nå i vår har fulgt *Kjønn og samfunn* -kurset ha muligheter for å ta *Kjønn og kultur* til høsten. De to semesteremnene kan tas som en del av cand.mag.graden.

I vår har det vært uro rundt disse to

kursenes framtid. HF-fakultetet bevilget for lite midler til at Historisk institutt kunne påta seg koordineringsansvaret, høsten 1989, og i første omgang var ingen av SV-instituttene villige til å overta ansvaret etter at Instituttet for sosiologi ved Tone Schou Wetlesen har hatt det i første toårsperiode.

Etter utspill fra Tone Schou Wetlesen har Senteret blitt med på å øve påtrykk på HF-fakultetet for sørge for at kurset *Kjønn og kultur* blir holdt også høsten 1989. Det er imidlertid i skrivende stund usikkert hva det blir til.

Det er imidlertid klart at Pedagogisk forskningsinstitutt skal overta det faglige og administrative ansvaret for

Kjønn og samfunn for en toårsperiode fra 1990. Det blir førsteamanuensis Suzanne Stiver Lie som skal være faglig koordinator.

Usikkerheten rundt kursenes framtid er én bakgrunn for at vi ved Senter for kvinneforskning har begynt å diskutere om det ville være fornuftig at vi overtok koordineringsansvaret for begge disse kursene. Det burde i så fall legges opp slik at ansatte ved instituttene fremdeles blir trukket inn i undervisningen. Det er viktig at fakultetene og instituttene fortsatt får et ansvar, men vi tror det ville være en fordel om det administrative og det faglig koordinerende ansvaret ble festet ved Senteret. På den måten kan en sikre at kursene får ressurser.

Institutt for sosiologi: Kvinneforskningens teori og metode

Dette var tittelen på en seminarrekke ved Instituttet for sosiologi dette vårsemesteret. Oppmøtet var stort, ikke bare fra hovedfagsstudenter i sosiologi. Også studenter f.eks fra kriminologi, filosofi og *Kjønn og samfunn* fant veien til seminaret, som ble ledet av Elisabeth Fürst. Undervisningen var lagt opp ved at åtte kvinneforskere fra forskjellige samfunnsvitenskapelige fagmiljøer holdt hver sin innledning. Seminaret har både vært et godt faglig supplement til vanlig undervisning og et fint miljøskapende tilbud for studentene. Ikke minst har det skapt kontakt med miljøer utenfor instituttet.

Seminaret kom i gang som en fortsettelse av *Kjønn og rasjonalitet* som Elisabeth Fürst ledet de to foregående semestre. Det var et ønske fra studentene som fulgte dette seminaret og deltakerne i *Interessegruppa for kjønn* at tilbudet fortsatt skulle eksistere. Sett i lys av den gode responsen fra seminardeltakerne er det et ønske om at et slikt tilbud kunne bli permanent og sidestilles med annen undervisning på hovedfag. Vi tror det ville ha stor betydning for å få flere kvinner til å søke seg til faget, og at de vil bli der.

Rønnaug Sørensen

Alma Maters døtre

Den historiske vandrestillingen *Alma Maters døtre* som Senteret fikk laget i 1988 sendes for tiden land og strand rundt. Den brukes i skoler, biblioteker og museer og er bortbestilt helt fram til påske 1990. Med støtte fra Kultur- og vitenskapsdepartementet har vi nå fått laget en brosjyre som presenterer utstillingen med bakgrunnstoff og materiale om Alma maters døtre i dag.

Dagliglivets miljøproblemer

Senteret har laget en artikkelsamling av en rekke innlegg som ble holdt på et seminar med tittelen *Dagliglivets miljøproblemer* høsten 1988. Hensikten var å legge et grunnlag for å arbeide videre med miljøfaglige problemstillinger i kvinneperspektiv. Temaer som miljøgifter i mat, matvarebestråling, drikkevann, røyking, "syke hus" og bilisme er analysert. Miljøverndepartementet ga tilskudd til lønn til foredragsholderne, trykking og redigering av rapporten. Seminarinnleggene er bearbeidet og redigert av journalist Tove Valmot. Rapporten koster kr. 50,-.

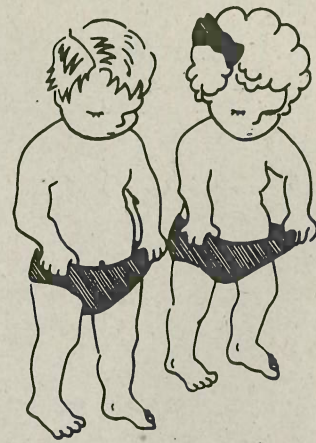

Katalog over kvinne- forskning i Norden

I forbindelse med Nordisk Forum i fjor sommer ble det laget en katalog som beskriver kvinneforskningen i hvert av de nordiske landene. Katalogen inneholder en fortegnelse over miljøene, hva det faglig arbeides med, adresser og telefonnummer. Katalogen foreligger nå også på engelsk.

Tekst og erfaring

Hefte *Tekst og erfaring* er en introduksjon til kvinneforskningens grunnlagsproblemer. Det inneholder ulike typer bakgrunnstoff til den faglige virksomheten ved Senteret. Det koster kr. 30,-.

"OH, THAT EXPLAINS THE
DIFFERENCE IN OUR PAY"

Litt av høstens program ved Universitetet

Seksualitet, kjønn og sosial kontroll

*Spesialiseringskurs cand. sociol.
og mag. art. Onsdag 13.15-15.00,
første gang 30. august.*

Annick Prieur leder et seminar om disiplinering av kroppen, kontroll av seksualitet, kjønnsroller og seksualitet, med eksempler hentet fra forskning om seksuelle overgrep og om endring av seksualvaner i forbindelse med AIDS. Studenter som arbeider med slike problemstillinger kan få anledning til å presentere sine prosjekter.

Kjønnets forandring

*Torsdag 16.15-20.00, første gang
7. september, rom 421 i Helga Engs
Hus, Blindern.*

Monica Rudberg og Harriet Bjerum Nielsen leder et seminar om *Kjønnets forandring* hvor de tar opp på hvilken måte sosiale endringer i kjønnsrollemønsteret kan tenkes å påvirke dannelse av kjønnsidentitet.

Forskere, studenter og ansatte

Følgende har hatt kontor plass våren 1989 men slutter i løpet av året:

Britt Andersen f. 1952, cand. philol. *Sissel Frøberg* f. 1954, stud. cand. sociol., arbeider med hovedfagsoppgaven "Sex at Work" som er dybdeintervjuer av menn og kvinner innenfor to ulike arbeidsmiljøer.

Rønnaug Sørensen f. 1962, stud. cand. sociol., skriver hovedfagsoppgave med foreløpig tittel "Det går på verdigheten løs" som er en case-studie av uønsket seksuell oppmerksomhet på arbeidsplassen - konsekvenser og løsningsstrategier.

Marianne Brantsæter f. 1957, stud. cand. sociol., arbeider med hovedoppgave om lesbiske kvinners erfaringer og tanker omkring det å "stå frem" i arbeidslivet.

Irene Levin f. 1943, er universitetsstipendiat ved Universitetet i Trondheim og doktorgradskandidat ved Institutt fra sosialt arbeid ved samme universitet. Hun holder på med teori og metodeutvikling av familiebegrepet, hva det innebærer fenomenologisk og teoretisk.

Marit Sørvald f. 1956, cand. sociol., deltar i prosjekt om kvinner og norsk industrietablering i Malaysia - integrasjon eller marginalisering.

Andre som har hatt kontor plass våren 1989 og fortsetter til høsten er:

Lisbeth Bang f. 1947, cand. med. er omtalt i forrige nummer av BULLETIME.

Else Skjønberg f. 1941, mag. art. sosiologi er frittstående konsulent. Hun har blant annet laget en handlingsplan for kvinnerettet bistand for Norges Røde Kors. Hun er leder for NORAS programstyre for forskningsprogram om kvinner og utvikling, og sitter i styret for Kvinneuniversitetet. *Astrid Nypan* f. 1926, mag. art. og førsteamanuensis i sosiologi ved Universitetet i Oslo. Hun har forsk-

ningsfri i 1989 og arbeider med et prosjekt under NORAS/NORADS forskningsprogram om kvinner og utvikling, som fokuserer på kvinners strategier for tilpassing til og overskridelse av sosiale og økonomiske barrierer i et jordbrukssamfunn. Feltarbeidet foregår i nordøstlige Tanzania. Astrid fikk kontor plass ved Senteret fra 1. mai 1989 og kommer til å sitte hos oss ut året.

Nye høsten 1989:

Christel Stormhøj, dansk forskerstudent kommer også til å sitte ved Senteret i høst. Hun arbeider med prisoppgave om unge jenter. Hun er tilknyttet Universitetet i København. *Siri Nørve*, sosialpsykolog, har permisjon fra Norsk byggforsknings-

institutt i en toårig forskerstilling for å arbeide med likestillingsproblematikk knyttet til innføringen av det nye inntektssystemet for kommunene.

Ansatte ved Senteret :

Fride Eeg-Henriksen, daglig leder.

Karin Widerberg, forskningsleder.

Mona Jacobsen, timelønnet kontormedarbeider våren 1989.

Nina Heilmann, deltids sekretær i midlertidig stilling våren 1989.

Arnhild Taksdal er ansatt på Senterets prosjekt "Forståelser av kjønn" fra 1. oktober på halv tid lønnet av RSF, Rådet for samfunnsforskning, NAVF. Hun sitter her i sommer for å lese til magistergradseksamen i kriminologi.

Kronerulling

Senterets økonomi er styrket i 1989 både gjennom økt tilskudd fra Universitetet og eksterne inntekter. Likevel satser vi på frivillig kronerulling og betaling for større publikasjoner. På den måten kan vi finansiere prosjekter som ellers ikke ville kommet i gang. Bli med å sikre Senterets mange aktiviteter, og betal med vedlagte postgiroblankett!

- ☐ Jeg tegner abonnement på BULLETIME
- ☐ Jeg ønsker Senterets presentasjonsbrosjyre
- ☐ Jeg ønsker introduksjonshäftet Tekst og erfaring, pris kr. 30.- (og mottar giroblankett med häftet)
- ☐ Jeg ønsker katalog over kvinneforskningsmiljøer i Norden 1988
☐ norsk, antall..... ☐ engelsk, antall.....
- ☐ Jeg ønsker Dagliglivets miljøproblemer (under trykking), en rapport fra et seminar, pris kr. 50.- (og mottar giroblankett med rapporten)
- ☐ Jeg ønsker brosjyren om Alma Maters døtre (gratis)
- ☐ Jeg ønsker høstens program i eks. til oppslag
- ☐ Jeg melder om adresseforandring

Navn:.....

Adresse:.....

Postnr./sted:.....

Sendes til:

Senter for kvinneforskning, Postboks 1040, Blindern, 0315 Oslo 3.

C

C-post
Returadresse:
Senter for kvinneforskning
Universitetet i Oslo
Postboks 1040 Blindern
0315 OSLO 3

BULLETINE

Redaksjon

BULLETINE utgis av:
Senter for kvinneforskning,
Universitetet i Oslo.

Redaktør:
Fride Eeg-Henriksen.

Redaksjonssekretær:
Nina Heilmann.

Postadresse: Boks 1040,
Blindern 0315 Oslo 3.

Besøksadresse:
Ullevålsveien 105.
Telefon: 02-45 43 70/71.
Telefax: 45 66 01.

Redaksjonen
avsluttet 30.mai 1989.

Layout /paste-up: Jet-Z
Trykk: HippoTrykk A/S.
100% resirkulert papir.
ISSN 0802-0027

PORTO

Senter for kvinneforskning

Postboks 1040 Blindern
0315 OSLO 3

No Immediate Danger

Senteret arrangerer et møte om helsemessige virkninger av lavdosestråling i Auditorium 7, SV-bygget. Tirsdag 20. juni kl. 12.00-15.00.

Den internasjonalt kjente forsker Rosa Libertell fra International Institute of Concern for Public Health, Toronto i Canada, er i Norge i juni. Hun innleder møtet som vil bli etterfulgt av en paneldiskusjon. Det blir fokusert på ulike typer virkninger av lavdosestråling - fra kreft til genetiske skader og andre sykdommer.